Begrijpend lezen Oefenboek (1)

Verschillende tekstsoorten met opgaven

voor groep 6

JUNIOR EINSTEIN®

© 2017 Junior Einstein bv Enschede, the Netherlands

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.
Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.
Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). v. 02

All rights reserved. No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

ISBN 978-94-92265-15-9

Inhoudsopgave

Inleiding 4

Uitleg van de hoofddoelen 6

Kenmerken van een gedicht 7

Woordhulp 8

Een sprookje van de gebroeders Grimm | **Repelsteeltje** 9

Woeste zeevaarders of toch niet? | **De Vikingen** 13

Persoonlijk bereikbaar | **Maak je eigen mobielhoesje** 17

Op het goede spoor gezet | **Tama de stationskat** 21

Eén- of vijfsterrenhotel? | **Hotel Horror?!** 25

Ontdek de dichter in jezelf | **De kunst van het dichten** 29

Saai, saaier, leukst! | **Een avontuurlijke voorjaarsvakantie** 33

Antwoorden 38

Inleiding

Met dit Begrijpend lezen Oefenboek groep 6 (deel 1 van een serie) kunnen kinderen op een goede en verantwoorde manier hun vaardigheden voor begrijpend lezen verder ontwikkelen.

Begrijpen wat je leest, is de essentie van lezen en leren. Het is een van de belangrijkste vaardigheden die leerlingen moeten ontwikkelen op school. Begrijpend lezen is een cognitief proces, waarbij de lezer steeds schakelt tussen de informatie uit de tekst en zijn eigen kennis over dat onderwerp. Terwijl de lezer de tekst leest, maakt hij een mentale voorstelling van de tekst, waarin de informatie en de eigen kennis geïntegreerd zijn.

Om een tekst goed te begrijpen, is het belangrijk dat de lezer het technisch lezen onder de knie heeft, beschikt over een goede woordenschat en enige kennis van de wereld heeft. Het is niet zo dat deze vaardigheden automatisch leiden tot een goede beheersing van begrijpend lezen. Het oefenen van begrijpend lezen is dus zeer belangrijk. Door veel te oefenen ontstaat er een actieve leeshouding en worden de taalvaardigheid en algemene ontwikkeling uitgebreid. Hierdoor kunnen kinderen steeds langere en moeilijkere teksten op een hoger niveau verwerken. Het is belangrijk dat er ruimte is voor verschillende soorten teksten met een variatie in moeilijkheidsgraad. Het oefenen op het eigen niveau zorgt voor succeservaringen, wat leidt tot meer leesplezier. Het is dus van groot belang om te blijven oefenen met begrijpend lezen.

Werken vanuit doelen

Bij begrijpend lezen gaat het om het verwerken van informatie in een tekst. Om richting te geven aan deze verwerking wordt er gewerkt vanuit doelen. Met behulp van de leesstrategieën kunnen deze doelen beheerst worden.

Bij de teksten in dit Oefenboek wordt uitgegaan van gemiddeld twee hoofddoelen per tekst. Deze doelen sluiten aan bij het type tekst. De vragen die na het lezen van een tekst gesteld worden, hebben betrekking op deze doelen.

Leesstrategieën

Je mag er niet zomaar van uitgaan dat kinderen een tekst kunnen lezen, deze begrijpen en daar achteraf wat vragen over kunnen beantwoorden. Het is belangrijk dat het begrijpend lezen al voor het daadwerkelijke lezen begint. Ook tijdens het lezen zijn kinderen met allerlei processen bezig om een tekst beter te begrijpen. Doordat er allerlei gedachten worden gevormd over wat ze lezen, geven ze betekenis aan een tekst. Het beantwoorden van de vragen na het lezen is dus maar een deel van het totale begrijpend lezen.

Om een tekst beter te begrijpen, kun je gebruikmaken van verschillende leesstrategieën. Zo'n leesstrategie is een hulpmiddel en geen leesdoel. Om het leerbaar en hanteerbaar te houden, is het belangrijk dat er zo min mogelijk leesstrategieën worden aangeboden. Hierdoor kunnen de strategieën ook makkelijker toegepast worden bij bijvoorbeeld zaakvakteksten. We hanteren daarom vier belangrijke leesstrategieën:

1. **Voorkennis activeren**
   Hierbij legt de lezer verbanden tussen zijn eigen kennis en de nieuwe informatie. *Doet iets in deze tekst mij denken aan iets uit mijn eigen leven of iets wat ik al ken?*
2. **Voorspellen**
   Voordat de lezer de tekst gaat lezen, voorspelt hij wat de inhoud zou kunnen zijn. Dit helpt de lezer om de tekst beter te begrijpen. Bij het voorspellen van de inhoud kijkt de lezer vooraf naar de afbeeldingen, de titel en de tussenkopjes, maar hij kan ook zijn eigen voorkennis inzetten.
3. **Visualiseren**
   De lezer probeert de inhoud van de tekst te visualiseren. Hierbij maakt hij er als het ware een foto of een filmpje van in zijn hoofd. Hierdoor krijgt de tekst meer betekenis en kan hij zich beter inleven.
4. **Vragen bedenken**
   De lezer bedenkt zowel voor, tijdens als na het lezen vragen met betrekking tot de tekst. Hierdoor blijft de lezer gemotiveerd. *Wat leer ik van deze tekst? Wat heb ik hieraan? Is er een stukje in de tekst waar ik een vraag bij heb? Wat vind ik verwarrend?*

Deze leesstrategieën zijn algemeen inzetbaar bij allerlei soorten teksten en kunnen zowel voor, tijdens als na het lezen gebruikt worden. Daarnaast worden deze leesstrategieën door goede lezers voortdurend en in samenhang gebruikt.

Verschillende soorten teksten

Tijdens het leesproces wordt er betekenis gegeven aan een geschreven tekst. De lezer kan dit leesproces inzetten in verschillende situaties, bijvoorbeeld om instructies op te volgen, om zichzelf te vermaken, om nieuwe informatie te verkrijgen, om studieteksten te onthouden of om informatie op te zoeken.

In het dagelijks leven komen we voortdurend in aanraking met verschillende soorten teksten. Dit Oefenboek speelt hierop in door ook verschillende tekstsoorten aan te bie-

den. Deze kunnen *informatief* (de schrijver geeft feitelijke informatie), *betogend* (de schrijver geeft naast feitelijke informatie ook zijn eigen mening of opvatting), *instructief* (de schrijver legt uit hoe je een bepaalde handeling moet verrichten), *fictief* (de schrijver wil de lezer plezier laten beleven met een verzonnen verhaal) of poëzie zijn.

Opbouw oefeningen

De opgaven in dit Oefenboek zijn telkens op dezelfde wijze opgebouwd. Eerst wordt de voorkennis geactiveerd. Dit helpt kinderen bij het verwerken van de informatie in een tekst. Hierbij wordt allereerst de tekst kort ingeleid en de doelen staan vermeld. Dan volgt er een woordenschatopdracht, om tot een beter begrip van de tekst te komen. Na het activeren van de voorkennis volgt de tekst, die nauwkeurig doorgelezen moet worden. De lezer krijgt als tip een leesvraag mee. Tot slot zijn er vragen over de tekst.

De lezer zet tijdens het lezen drie stappen om een tekst beter te verwerken:

1. Voor het lezen
Het activeren van de voorkennis door:
- het voorspellen van de inhoud van een tekst,
- de betekenis van woorden te achterhalen,
- de leesvraag te lezen.

2. Tijdens het lezen
De informatie verwerken door:
- de betekenis van woorden te achterhalen,
- de tekst te lezen en te zoeken naar aanwijzingen om de leesvraag te kunnen beantwoorden.

3. Na het lezen
De informatie verwerken door:
- de voorspelling te controleren,
- de tekst samen te vatten,
- de vragen te beantwoorden,
- de leesvraag te beantwoorden.

Voorspellen
Iedere oefening start met de vragen ‘Wat zie je al?’ en ‘Wat weet je al?’, waardoor kinderen ertoe worden aangespoord hun voorkennis te activeren en te voorspellen waar de tekst over gaat. Door gebruik te maken van de titel, de tussenkopjes, de afbeeldingen en bijvoorbeeld opvallende woorden, kunnen kinderen nagaan wat ze al over het onderwerp weten, voordat ze de tekst hebben gelezen.

Woordenschat
Bij iedere oefening wordt aandacht besteed aan moeilijke woorden uit de tekst. Een goede woordenschat is essentieel om een tekst te kunnen begrijpen. Door vooraf al aandacht te besteden aan de moeilijke woorden in de tekst, worden kinderen geholpen de tekst beter te begrijpen.

De leesvraag
De leesvraag is een centrale vraag die aansluit bij de tekst. Dit kan een open vraag zijn om de lezer aan het denken te zetten, maar ook een gesloten vraag. Om deze vraag te beantwoorden zal de lezer zich dus steeds dingen moeten afvragen tijdens het lezen. De leesvraag dwingt de lezer als het ware om de tekst nauwkeurig te lezen.

De tekst
Na het activeren van de voorkennis volgt de tekst waar het in de oefening om draait. Dit zijn verschillende soorten teksten: informatief, betogend, instructief, fictief of poëzie. Binnen de tekst wordt de lezer herinnerd aan de leesvraag, waardoor hij alert blijft tijdens het lezen. Mocht de lezer nog moeilijke woorden tegenkomen die niet vooraf zijn behandeld, dan kan hij de woordhulp op bladzijde 8 gebruiken. Hierin staat stap voor stap uitgelegd hoe je achter de betekenis van een woord kunt komen. Wanneer de betekenis van de moeilijke woorden is achterhaald, is het verstandig om de tekst nogmaals te lezen. Dan wordt de tekst beter begrepen.

De vragen
Na het lezen volgen de vragen over de tekst. Deze sluiten zoveel mogelijk aan bij de gestelde doelen. Iedere oefening sluit af met de beantwoording van de leesvraag.

Méér oefenen

Dit boek is het eerste deel van een set van drie. Alle boeken samen vormen een gedegen oefening in het begrijpend lezen. Wil je méér oefenen, dan biedt Junior Einstein ook een uitgebreide online oefen- en leeromgeving. Kijk op onze website www.junioreinstein.nl.

Uitleg van de hoofddoelen

Onderwerp en hoofdgedachte

Het **onderwerp** vertelt in één of enkele woorden waar de tekst over gaat. De **hoofdgedachte** vertelt kort waar de tekst over gaat, meestal in één of twee zinnen.

Onderwerp	Vakantie
Hoofdgedachte	Mensen gaan minder op vakantie naar het buitenland, maar boeken steeds vaker een vakantie in Nederland.

Details

Om een tekst te begrijpen heb je steun aan de belangrijkste woorden, de sleutelwoorden. Soms heb je meer informatie nodig om iets goed te kunnen begrijpen of om iets te weten te komen. Je gaat dan ook letten op **details**. Deze details geven je belangrijke informatie, bijvoorbeeld over hoe iets eruitziet of wat belangrijke kenmerken van iets zijn. Als je details uit een tekst of een alinea wilt halen, moet je de tekst of alinea heel precies lezen.

Hoofd- en bijpersonen

De belangrijkste persoon of personen in een tekst, noem je ook wel de **hoofdpersoon** of **hoofdpersonen**. Zij spelen een belangrijke rol in het verhaal of in de tekst en over hen kom je het meest te weten. Je weet bijvoorbeeld wat zij allemaal doen, hoe zij eruitzien, hoe zij zich voelen of wat belangrijke kenmerken of eigenschappen van hen zijn. Als er naast deze persoon of personen nog meer personen voorkomen in een tekst, over wie je maar weinig te weten komt, dan zijn dit **bijpersonen**. Zij maken wel deel uit van de tekst, maar zijn niet heel belangrijk.

Verwijswoorden

Een **verwijswoord** is een woord dat verwijst naar een ander woord of een (deel van een) zin. Dat andere woord kan al genoemd zijn in de tekst of vlak na het verwijswoord nog genoemd worden. Verwijswoorden verwijzen naar mensen, dieren of dingen. Voorbeelden zijn: *hij, zij, het, hen, hun, deze, die, dit, dat* en *wat.*

*Roos bakt een taart. **Ze** is benieuwd hoe **het** smaakt.*

Het verwijswoord **Ze** verwijst hier naar **Roos**.
Het verwijswoord **het** verwijst hier naar **een taart**.

Oorzaak en gevolg

Er gebeurt iets, dat noem je de **oorzaak**. Wat er daarna gebeurt, heet het **gevolg**. Zonder oorzaak is er geen gevolg. Let goed op de signaalwoorden *waardoor, daardoor, hierdoor, doordat, zodat, omdat, vanwege* en *hoe komt het dat ...* Die kondigen aan dat er een oorzaak met gevolg is. Deze signaalwoorden hoeven er niet altijd bij te staan!

Luuk voelt zich geweldig. Hij heeft de zwemwedstrijd gewonnen.

Oorzaak	Hij heeft de zwemwedstrijd gewonnen.
Gevolg	Luuk voelt zich geweldig.

Probleem en oplossing

In een tekst staat soms een **probleem** met een **oplossing**. Er kunnen ook meerdere oplossingen bij een probleem worden gegeven of meer problemen bij een oplossing.

In een tekst legt de schrijver soms uit waarom iets een probleem is en waarom iets een goede oplossing is. Dat noem je ook wel argumenten. Een **argument** kun je soms herkennen aan signaalwoorden. Bijvoorbeeld: *waarom, daarom* en *omdat.*

Dexter gaat bij de open haard liggen, omdat hij het koud heeft.

Probleem	Hij heeft het koud.
Oplossing	Dexter gaat bij de open haard liggen.

Tijdsvolgorde

Een tijdsvolgorde kan voorkomen in allerlei soorten teksten. Signaalwoorden kunnen je helpen bij het herkennen van de tijdsvolgorde. Bijvoorbeeld: jaartallen en woorden als *eerst*, *dan* en *uiteindelijk.*

Soms zijn de gebeurtenissen in een tekst in dezelfde volgorde beschreven als waarin ze voorkomen of zijn voorgekomen. Het kan ook dat gebeurtenissen in een andere volgorde worden verteld, dan ze zijn voorgekomen.

Signaalwoord van tijd
Een signaalwoord geeft een verband aan tussen alinea's of zinnen. Zo'n woord geeft jou belangrijke informatie. Met een **signaalwoord van tijd** kan bijvoorbeeld een tijdsvolgorde worden aangegeven. Voorbeelden van signaalwoorden van tijd zijn: *eerst, vervolgens, daarna, nu, dan, toen, ten slotte* en *uiteindelijk.*

> ***Eerst** deed ik mijn pyjama aan en **vervolgens** poetste ik mijn tanden. **Daarna** stapte ik in bed en **uiteindelijk** viel ik in slaap.*

Dankzij de signaalwoorden **eerst**, **vervolgens**, **daarna** en **uiteindelijk**, weet je in welke volgorde iemand iets gedaan heeft.

Overeenkomsten en verschillen

Als je informatie wilt vergelijken, kun je zowel **overeenkomsten** als **verschillen** tegenkomen.
Een overeenkomst geeft aan dat er iets hetzelfde is.
Een verschil geeft aan dat er iets anders is.

Overeenkomst	Daan en Lotte hebben allebei blauwe ogen.
Verschil	Daan is een jongen. Lotte is een meisje.

Feit en mening

Iets wat zeker waar is, noem je een **feit**. Als iemand ergens iets van vindt, noem je dat een **mening**. Meningen kunnen van elkaar verschillen.

> *Tim: 'Ik ga vandaag naar Amsterdam, want dat vind ik de leukste stad van Nederland.'*

Feit	Ik ga vandaag naar Amsterdam.
Mening	Dat vind ik de leukste stad van Nederland.

Woordbetekenis

Om een tekst goed te kunnen begrijpen, moet je de **betekenis van woorden** kennen. Soms staan er in een tekst moeilijke woorden waarvan je de betekenis (nog) niet kent. Er zijn verschillende manieren waarop je toch achter de betekenis van deze woorden kunt komen.
Je kunt hiervoor de woordhulp op bladzijde 8 gebruiken.

Kenmerken van een gedicht

Strofen

Een gedicht bestaat vaak uit verschillende stukjes tekst. Het lijken alinea's, zoals je deze ook in andere soorten teksten ziet, maar bij een gedicht noem je dit **strofen**.

Rijmschema

Een belangrijk kenmerk van een gedicht is dat de regels vaak (niet altijd!) rijmen. De schrijver gebruikt een **rijmschema**. Dit is een schema waarmee je kunt aangeven welke regels op elkaar rijmen. Bij een gedicht met het rijmschema a – a – b – b rijmen bijvoorbeeld de eerste twee regels van een strofe op elkaar en de derde en de vierde regel van een strofe. Bij een gedicht met een rijmschema a – b – c – b rijmen alleen de tweede en de laatste regel van een strofe op elkaar.

Voorbeeldgedicht

a Als ik op mijn vingers fluit
b en wapper met een worstje,
c dan kruipt hij uit de schaduw,
b met op zijn kop een korstje.

a Op zijn gat een grote wrat
b en vijftig stekels op zijn kop.
c Een bek vol scherp tanden
c en schubben op zijn handen.

a Knorrend komt hij dichterbij,
a zo staan we samen zij aan zij.
b Ik mag hem nu gaan aaien,
b zijn staartje laat hij zwaaien.

Woordhulp

Soms begrijp je een woord nog niet, maar wil je wel graag weten wat het woord betekent. Je kunt op verschillende manieren achter de betekenis van een woord komen.

Bekijk het woord

Kijk naar het (moeilijke) woord. Soms ken je al een stukje van het woord. Dit kan je dan helpen om achter de betekenis van het hele woord te komen.

Bijvoorbeeld het woord: *multicultureel*
Ken jij al een stukje van dit woord?

Multi betekent: *meer dan één, verschillende*
Cultuur betekent*: de gebruiken van een volk of land.*
Multicultureel betekent dus: *met gebruiken van verschillende landen of volken.*

Bekijk de afbeelding(en)

Kijk naar de afbeelding(en) bij de tekst. Heeft het woord misschien iets met de afbeelding(en) te maken?

Soms heeft een afbeelding een onderschrift. Lees dit altijd. Het kan namelijk zijn dat hier het moeilijke woord ook wordt genoemd en dat je daardoor achter de betekenis komt.

Bijvoorbeeld het woord: *telescoop*

Joris kijkt door zijn telescoop naar de sterren.

Lees terug of vooruit

Lees de zin voor de zin met het moeilijke woord of de zin na de zin met het moeilijke woord, want:

- daar wordt soms al uitgelegd wat het woord betekent,
- daar staat soms een woord dat ongeveer hetzelfde betekent,
- daar staat soms het tegenovergestelde woord.

Bijvoorbeeld*: Op zaterdagochtend werd de raket* ***gelanceerd****. De raket steeg op en begon aan zijn reis naar de maan.*

Raadpleeg een bron

Weet je de betekenis van het moeilijke woord nog niet? Raadpleeg dan een bron! Je kunt bijvoorbeeld:

- de betekenis van het woord opzoeken in een woordenboek of op internet,
- de betekenis aan iemand vragen (bijvoorbeeld aan je broer of zus, je vader of moeder, je juf of meester of een klasgenoot).

Controleer

Heb je de betekenis gevonden? Lees dan de zin met het moeilijke woord opnieuw en controleer of je de zin nu beter begrijpt.

Een sprookje van de gebroeders Grimm

Wat ga je lezen?

Je gaat een sprookje lezen van de gebroeders Grimm. Repelsteeltje is een van de ruim tweehonderd sprookjes die de twee broers samen schreven. Ze hebben niet alle sprookjes zelf bedacht. Soms pasten ze een bestaand sprookje aan, zodat het ook voor kinderen leuk werd. De meeste sprookjes lopen dan ook goed af. Wil je weten of dat ook voor dit sprookje geldt? Begin dan gauw met lezen!

In deze oefening leer je:

- zoeken naar een probleem en een oplossing,
- de hoofdpersonen herkennen.

Leesvraag
Wat is jouw mening over het eigenaardige mannetje?

Wat zie je al?

Bekijk de afbeeldingen op de volgende bladzijdes. Hoeveel hoofdpersonen komen er in dit sprookje voor, denk je?

☐ Eén ☐ Drie ☐ Vijf
☐ Twee ☐ Vier ☐ Zes

Wat weet je al?

Lees de titel en **Wat ga je lezen?** hierboven nog eens. Welke zinnen zijn waar over het sprookje?

☐ De gebeurtenissen zijn waarschijnlijk waargebeurd.
☐ De gebeurtenissen zijn waarschijnlijk verzonnen.
☐ Het sprookje loopt waarschijnlijk goed af.
☐ Het sprookje loopt waarschijnlijk niet goed af.

Ken je deze woorden al?

Deze moeilijke woorden kom je tegen in de tekst: *negeren – wanhoop – eigenaardig – ochtendgloren – onvermurwbaar – bode*
Weet jij wat deze woorden betekenen? Zet ze in de juiste zin. Je mag een woordenboek gebruiken.

Als je een besluit hebt genomen en niet meer van gedachten verandert, dan ben je _____.

Het begin van de dag noem je ook wel het _____.

_____ is het gevoel dat er niets goeds meer kan gebeuren.

Een _____ is iemand die gestuurd wordt om belangrijke berichten over te brengen.

Iets wat vreemd is, noem je ook wel _____.

Ergens geen aandacht aan besteden, noem je ook wel _____.

Repelsteeltje

Er was eens een molenaar. Hij was arm, maar hij had een heel mooie dochter. Op een dag kwam hij in gesprek met de koning. De domme molenaar wilde indruk maken op de koning en begon op te scheppen: 'Majesteit, ik heb een dochter die niet alleen prachtig is, maar ook goud kan spinnen van stro.' De koning werd toen heel nieuwsgierig en zei tegen de molenaar: 'Breng haar vanavond naar mijn paleis. Dat wil ik weleens zien!' Nu werd de molenaar wel bang. Maar ja, wat kon hij doen? Hij kon het bevel van de koning toch niet negeren? Met grote tegenzin bracht hij diezelfde avond zijn dochter naar het paleis van de koning.

In het paleis bracht de koning de molenaarsdochter naar een kleine kamer die vol lag met stro. Er stonden alleen een spinnewiel en een krukje, verder niets. 'Ga aan het werk, als je morgenochtend van dit stro geen goud hebt gemaakt, dan gebeurt er iets heel ergs met je.' De koning liet het meisje achter in de kamer, die hij vervolgens op slot deed.

Het arme meisje barstte in tranen uit. Hoe moest ze nou goud maken van stro? Toen haar wanhoop het grootst was, ging plotseling de deur open. Er stapte een eigenaardig, klein mannetje naar binnen dat vroeg: 'Goedenavond schone dame, wat is er aan de hand?' Snikkend vertelde de molenaarsdochter wat er aan de hand was. Het mannetje keek haar slim aan en vroeg: 'Wat geef je mij als ik het voor je spin?' 'Mijn halsketting,' zei het meisje zonder aarzelen. Ze deed haar ketting af en gaf hem aan het mannetje. Hij ging meteen aan het spinnewiel zitten en begon met werken. Al snel had hij de eerste spoel vol met goud. Er volgden een tweede, een derde, een vierde …

De zon was nog maar net op, toen de koning de deur openmaakte. Hij kon zijn ogen niet geloven; al het stro was in goud veranderd. Wat was de koning blij! Maar al snel sloeg die blijdschap om in hebberigheid. Hij bracht de molenaarsdochter naar een andere kamer. Die was veel groter dan de eerste kamer en lag tjokvol stro. De koning beval het meisje dát ook in één nacht tot goud te spinnen. Hij ging daarna de kamer uit en deed de deur weer op slot.

De molenaarsdochter wist niet wat ze moest doen en huilde tranen met tuiten. Daar ging de deur weer open. Het kleine mannetje stak zijn hoofd om de hoek en vroeg: 'Wat geef je mij als ik dit stro tot goud spin?' 'De ring die ik van mijn vader heb gekregen,'

antwoordde het meisje. Ze gaf de ring aan het mannetje en hij ging weer snel aan het werk. Aan het einde van de nacht, net voor het ochtendgloren, was alle stro in goud veranderd. De koning was heel blij toen hij dat zag, maar verlangde naar nóg meer goud. Hij liet het arme meisje naar een enorme kamer brengen, die tot de nok toe vol zat met stro. 'Als je morgenochtend van dit stro ook goud hebt gemaakt, zal ik met je trouwen,' zei hij. 'Lukt het niet, dan zal je iets ergs overkomen.'

Toen de molenaarsdochter weer alleen was, kwam het mannetje voor de derde maal. Hij vroeg: 'Wat geef je mij als ik nog een keertje voor je spin?' 'Ik heb helemaal niets meer om je te geven,' antwoordde het meisje. Ze zuchtte. 'Geef me dan je eerste kind, als je koningin wordt,' zei het mannetje. De molenaarsdochter had geen keus en ze stemde in met het voorstel.

Toen de koning de volgende morgen de kamer vol met goud aantrof, twijfelde hij geen moment en kondigde meteen zijn bruiloft aan.

Nu was de mooie molenaarsdochter koningin geworden en na een jaar beviel ze van een heel mooi en lief kindje. Ze was zo gelukkig! Het eigenaardige mannetje en het spinnewiel was ze eigenlijk helemaal vergeten, totdat hij opeens haar kamer inkwam en zei: 'Geef me nu wat je beloofd hebt!' De koningin schrok enorm en bood hem de grootste schatten van het koninkrijk aan, als zij haar kindje maar mocht houden. Het mannetje was echter onvermurwbaar. 'Iets wat leeft, is voor mij veel meer waard dan alle schatten van de wereld,' zei hij. De koningin begon toen zo hard te huilen, dat het mannetje medelijden met haar kreeg. 'Ik geef je drie dagen de tijd,' sprak hij. 'Als je in die tijd te weten komt hoe ik heet, mag je je kind houden.'

Die nacht kon de koningin niet slapen. Ze dacht na over alle namen die ze kende. Ze stuurde een bode door het land, om overal na te vragen wat voor namen er nog meer bestonden. Toen het mannetje de volgende dag kwam, noemde zij alle namen op die ze kende: Casper, Joost, Joachim … Maar helaas, na elke naam die ze noemde, zei het mannetje: 'Zo heet ik niet.'

De tweede dag probeerde ze ook vreemde en zelfverzonnen namen. 'Heet je misschien Schuifelbuik of Geitenkop?'
Maar het antwoord was telkens: 'Zo heet ik niet.'

De derde dag kwam de bode weer terug. Hij zei dat hij geen enkele nieuwe naam had gehoord. 'Maar,' zei hij, 'toen ik aan het eind van het bos was en langs een grote berg kwam, zag ik een huisje. Voor dat huisje brandde een vuur en om het vuur sprong een raar, klein mannetje. Hij danste een vreemd dansje en zong:

"Heden bak ik,
morgen brouw ik,
overmorgen haal ik het koningskind.
Wat een geluk dat niemand weet
dat ik Repelsteeltje heet."

Dus toen wist ik toch zijn naam. Ik ben direct naar u teruggekomen!' De koningin was enorm opgelucht toen ze dit hoorde. Vol vertrouwen wachtte ze op het mannetje. Toen hij er was begon ze met raden.

'Heet je Isaac?'
'Zo heet ik niet.'
'Heet je Bram?'
'Zo heet ik niet.'
'Heet je … Repelsteeltje?'

'Dat heeft de duivel je verteld, dat heeft de duivel je verteld!' schreeuwde het mannetje. Hij was zo woedend en hij stampte met zijn rechtervoet zó hard op de grond, dat hij er tot aan zijn middel inzakte. Hij pakte driftig zijn rechtervoet en verdween voorgoed helemaal onder de aarde.

Tip: denk je aan de leesvraag?

1 Lees de eerste alinea nog eens.
Schrijf de zin op waardoor je weet dat dit een sprookje is.

_____

_____

2 Welke **twee** personen zijn het **meest** hoofdpersoon in dit sprookje?

- ☐ De molenaar
- ☐ De koning
- ☐ De molenaarsdochter
- ☐ De bode
- ☐ Repelsteeltje

3 In regel 9 en 10 lees je: Nu werd de molenaar wel bang.
Waarom werd de molenaar bang, denk je?

- ☐ Hij had opgeschept. Zijn dochter kan helemaal geen goud maken van stro.
- ☐ Hij was bang dat hij zijn dochter niet meer zou zien.
- ☐ Hij was bang dat zijn dochter te hard moest werken.
- ☐ Hij wilde zijn dochter eigenlijk bij zich houden, zodat zij goud voor hem kon maken.

4 Lees regel 14 t/m 37 nog eens.
Welk probleem had het meisje?

_____

_____

Hoe werd dit probleem opgelost?

_____

_____

5 In welke situatie is er zeker **geen** sprake van **wanhoop**?

- ☐ De molenaar is bang, maar hij heeft geen keus; hij moet zijn dochter wel naar het paleis brengen.
- ☐ Het meisje barstte in tranen uit bij het zien van al het stro.
- ☐ De koning kon zijn ogen niet geloven toen hij al het goud zag.
- ☐ Repelsteeltje kan niet geloven dat de koningin zijn naam weet.

6 In regel 78 lees je: 'Geef me nu wat je beloofd hebt!'
Wat heeft de koningin hem beloofd?

_____

7 Waarom zou Repelsteeltje de koningin nog een kans geven door haar zijn naam te laten raden?

- ☐ Hij had verwacht dat de koningin zijn naam toch nooit zou raden.
- ☐ Hij was bang dat de koningin anders zijn geheim zou verklappen.
- ☐ Hij wilde de baby van de koningin eigenlijk niet.

8 Hoe komt de koningin achter de naam van Repelsteeltje?

_____

_____

9 Bij welke hoofdpersoon past de eigenschap? Let op: soms kan een eigenschap bij meerdere personen horen.

	De koning	**Repelsteeltje**	**Het meisje**
Hebberig	☐	☐	☐
Wanhopig	☐	☐	☐
Liefdevol	☐	☐	☐

10 Vertel het verhaal na. Zet de zinnen in de juiste volgorde.

1. De koning brengt het meisje naar een enorme kamer.
2. De koningin raadt de naam van het eigenaardig mannetje.
3. De molenaar schept op over zijn dochter.
4. Het meisje geeft haar ketting aan het eigenaardige mannetje.
5. De bode ziet en hoort het eigenaardige mannetje dansen en zingen.
6. De koning kondigt zijn bruiloft aan.

◯ ◯ ◯ ◯ ◯ ◯

11 Vind jij het sprookje goed aflopen? Leg je antwoord uit.

_____

_____

12 **De leesvraag**
Wat is jouw mening over het eigenaardige mannetje?
Leg je antwoord uit.

_____

_____

Antwoorden

Een sprookje van de gebroeders Grimm | Repelsteeltje

Vragen voor het lezen

Wat zie je al?
Drie

Wat weet je al?
☒ De gebeurtenissen zijn waarschijnlijk verzonnen.
☒ Het sprookje loopt waarschijnlijk goed af.

Ken je deze woorden al?
Als je een besluit hebt genomen en niet meer van gedachten verandert, dan ben je **onvermurwbaar**.

Het begin van de dag noem je ook wel het **ochtendgloren**.

Wanhoop is het gevoel dat er niets goeds meer kan gebeuren.

Een **bode** is iemand die gestuurd wordt om belangrijke berichten over te brengen.

Iets wat vreemd is, noem je ook wel **eigenaardig**.

Ergens geen aandacht aan besteden, noem je ook wel **negeren**.

Vragen na het lezen

1. Er was eens een molenaar.

2. ☒ De molenaarsdochter ☒ Repelsteeltje

3. Hij had opgeschept. Zijn dochter kan helemaal geen goud maken van stro.

4. **Probleem**: Ze kan geen goud spinnen van stro.
   Oplossing: In ruil voor iets anders spon het eigenaardige mannetje voor haar goud van stro.

5. De koning kon zijn ogen niet geloven toen hij al het goud zag.

6. Haar eerste kindje

7. Hij had verwacht dat de koningin zijn naam toch nooit zou raden.

8. Ze stuurt de bode door het land en die hoort het mannetje zijn naam zingen.

9. Het volgende moet aangekruist worden:

	De koning	Repelsteeltje	Het meisje
Hebberig	☒	☒	☐
Wanhopig	☐	☒	☒
Liefdevol	☐	☐	☒

10. (3) (4) (1) (6) (5) (2)

11. Zelf in te vullen.

12. **De leesvraag**
    Zelf in te vullen.

Woeste zeevaarders of toch niet? | De Vikingen

Vragen voor het lezen

Wat zie je al?
Een Europese Viking

Wat weet je al?
Zelf in te vullen.

Ken je deze woorden al?
Een **kolonie** is een veroverd gebied in een ander, ver land.

Als iets van nu of van deze tijd is, dan noem je dat ook wel **huidig.**

Het jagen op dieren om hun huid te kunnen gebruiken, wordt **pelsjacht** genoemd.

Iemand die spullen koopt en weer verkoopt, is een **koopman** of een handelaar**.**

Plunderen is op een ruwe manier spullen van een ander meenemen.

Als grond **vruchtbaar** is, dan kunnen planten er goed op groeien.

Vragen na het lezen

1. 1. Denemarken
   2. Noorwegen
   3. Zweden

2. drakenschip